

FIT

**FEDERATION INTERNATIONALE DES TRADUCTEURS
ULUSLARARASI ÇEVİRMENLER FEDERASYONU
INTERNATIONAL FEDERATION OF TRANSLATORS**

ÇEVİRMENLİK BİLDİRGESİ

FIT

FEDERATION INTERNATIONALE DES TRADUCTEURS
ULUSLARARASI ÇEVİRMENLER FEDERASYONU
INTERNATIONAL FEDERATION OF TRANSLATORS

ÇEVİRMENLİK BİLDİRGESİ

(1963'te Dubrovnik'teki Kongrede kabul edilmiş ve 9Temmuz 1994'te Oslo'da değiştirilmiş metin)

Çevirmenin genel görevleri

Çevirmenin hakları

Çevirmenin ekonomik ve sosyal durumu

Çevirmen dernekleri ve sendikaları

Ulusal kuruluşlar ve Uluslararası Çevirmenler Federasyonu

Çağdaş dünyada çevirinin sürekli, evrensel ve gerekli bir etkinlik olarak kendini kabul ettirdiğini; halklar arasında düşünsel ve maddesel alışverişleri sağlayarak ulusların yaşamını zenginleştirdiğini ve insanlar arasında daha iyi bir anlaşılmaya katkıda bulunduğunu ;

gerçekleştirildiği koşullar ne olursa olsun, çevirinin bugün özel ve bağımsız bir meslek olarak kabul edilmesi gerektiğini;

gözlemleyen

Uluslararası Çevirmenler Federasyonu,

özellekle:

- çevirinin toplumsal işlevini ortaya çıkarmak,
- çevirmenin haklarını ve görevlerini belirtmek,
- çevirmen için bir etik kurallar bütününe temellerini belirlemek,
- çevirmenin etkinlik gösterdiği alanın ekonomik koşullarını ve sosyal ortamını iyileştirmek,
- çevirmenler ve meslek kuruluşları için kimi davranış ilkelerini önermek ve böylece çevirinin özel ve bağımsız bir meslek olarak kabul edilmesine katkıda bulunmak üzere,

çevirmenlik mesleğine ait genel prensipleri gösterişli bir bildirge şeklinde ortaya koymak isteğiyle, çevirmene, mesleğinin gereklerini yerine getirirken öncülük etmeyi amaçlayan bir bildirgenin metnini sunar.

Başlık I

Çevirmenin genel görevleri

1. Konusu, yazımsal, bilimsel ve teknik metinlerin bir dilden bir başka dile aktarılması olan bir düşünsel etkinlik olarak, çeviri, onu gerçekleştirene, niteliğiyle ilgili özel görevler yükler.
2. Bir çeviri, çevirmeni kullanıcıya bağlayan ilişkinin veya sözleşmenin niteliği ne olursa olsun, daima, yalnızca çevirmenin sorumluluğu altında oluşturulmalıdır.

3. Çevirmen, kendisinden metne aykırı düşen ya da onu meslek etiğinin dışına çıkaracak bir yorumu getirmesi istenmesi durumunda bunu reddedecektir.
4. Her çeviri metne bağlı olmalı ve özgün yapıtın düşüncesini ve biçimini tam olarak ortaya koymalıdır. Metne bağlılık, çevirmen için, hem etik bir görev ve hem de nitelikli bir zorunluluktur.
5. Ancak, metne bağlı çeviri ile sözcüğü sözcüğüne çeviri birbirine karıştırılmamalıdır. Çevirinin metne bağlılığı yapıtın, başka bir dilde ve başka bir ülkede farklı olabilecek biçimini, atmosferini, derin anlamını vermek üzere gerekli bir uyarlamayı dışlamaz.
6. Çevirmen, çeviri yaptığı çıkış dilini iyi bilmeli, fakat özellikle çeviriyi aktardığı varış diline tamamen hâkim olmalıdır.
7. Aynı zamanda, iyi bir genel kültüre sahip olmalı ve çevirinin konusunu oluşturan alanı yeterince bilmeli ve yetkinlik alanının dışına çıkan bir konuda çeviri yapmaktan uzak durmalıdır.
8. Çevirmen, mesleğini uygularken her türlü haksız rekabetten uzak durmalıdır. Özellikle, adil bir ücretlendirme elde etmeye çalışmalı ve kanunlar ya da yönetmelikler tarafından tespit edilmiş olabilecek bir tarifenin altında ücret kabul etmemelidir.
9. Genelde, çevirmen kendisine ve mesleğine yönelik aşağılayıcı koşullarda çalışmayı talep ya da kabul etmemelidir.
10. Çevirmen, kendisine verilmiş olan çeviri çerçevesinde öğrenebileceği bütün verileri meslek sırrı olarak değerlendirerek, kullanıcının yasal çıkarlarına saygı göstermekle yükümlüdür.
11. “İkinci” bir yazar olarak, çevirmen, özgün yapıtın yazarına karşı özel yükümlülükler taşır.
12. Özgün yapıtın yazarından ya da kullanıcıdan bu yapıtı çevirme iznini almakla ve yazarın sahibi olduğu bütün diğer haklara saygı göstermekle yükümlüdür.

Başlık II

Çevirmenin hakları

13. Her çevirmen, yaptığı çeviriyle ilgili olarak, çeviriyi yaptığı ülkenin düşünce emekçilerine tanıdığı hakların tamamına sahiptir.
14. Bir düşünce yaratımı olan çeviri, düşünce yapıtlarına tanınan yasal korumadan yararlanır.
15. Dolayısıyla, çevirmen, çevirisi üzerinde bir telif hakkına sahip olduğu gibi, özgün yapıtın yazarıyla aynı ayrıcalıklara da sahiptir.
16. Dolayısıyla, çevirmen, yazarın sahip olduğu bütün etik ve maddi haklardan yararlanır.
17. Böylelikle, çevirmen, tüm yaşamı boyunca, yapıtının sahipliğini talep etme hakkını korur ve bu, aşağıdakileri beraberinde getirir:
  - a) çevirisinin her kamuya açık kullanımı esnasında çevirmenin adının açık seçik ve yanlış anlamaya yer bırakmayacak şekilde belirtilmesi ;
  - b) çevirmenin, çevirisinin her türlü deformasyonuna, budanmasına ya da başka türlü değişikliğe uğratılmasına karşı gelmeye yetkili olması ;
  - c) editörlerin ve çeviriden yararlanan üçüncü kişilerin, çevirmenin önceden onayı olmaksızın hiçbir değişiklik yapmaya haklarının olmaması ;

d) çevirmenin, çevirisinin her türlü suiistimal niteliğindeki kullanımını yasaklamaya ve genel olarak şerefi ve şöhreti için zararlı olabilecek her türlü ihlale karşı çıkmaya yetkili olması.

18. Aynı şekilde, çevirmen, çevirisinin yayınlanmasına, sunulmasına, aktarılmasına, yeniden çevrilmesine, uyarlanmasına, değiştirilmesine, bir başka biçime dönüştürülmesine ve genel olarak herhangi farklı bir biçimde kullanılmasına izin verme konusunda tek yetkilidir.

19. Çevirmenin, çevirisinin her türlü kamuya açık kullanımı için, tutarı sözleşmeyle ya da yasayla belirlenmiş bir ücreti almaya hakkı vardır.

Başlık III

Çevirmenin ekonomik ve sosyal durumu

20. Çevirmene, kendisine tanınmış toplumsal görevi etkin bir biçimde ve başı dik olarak yerine getirebilmesi için gerekli varolma koşulları sağlanmalıdır.

21. Çevirmenin, çevirdiği yapının parasal getirisinden orantılı bir ücret almaya hakkı olmalıdır.

22. Çevirinin, sipariş üzerine verilmiş bir çalışma olabileceği ve bu çerçevede, çevrilen yapının parasal kârlarından bağımsız bir ücrete hak kazandıracağı da kabul edilmelidir.

23. Çevirmenlik mesleği, başka mesleklerle aynı çerçevede, her ülkede, bu ülkenin, toplu sözleşmelerle, model sözleşmelerle, vb. sözleşmelerle. bu mesleklere tanınan haklara eşit bir korumadan yararlanabilmelidir.

24. Çevirmenler, her ülkede, fikir emekçilerine sağlanan bütün haklardan, özellikle de, yaşlılık, emeklilik, hastalık, işsizlik ve aile yardımları alanlarındaki her türlü sosyal sigorta sisteminden yararlanabilmelidir.

Başlık IV

Çevirmen dernekleri ve sendikaları

25. Çevirmenler, başka mesleklerin temsilcileri gibi, meslek dernekleri ve sendikalar oluşturma hakkına sahiptir.

26. Çevirmenlerin maddi ve manevi çıkarlarının korunması dışında, bu meslek kuruluşları çevirilerin kalitesinin yükseltilmesini gözetmek ve çeviriyle ilgili bütün diğer sorunlarla ilgilenmek görevini üstlenirler.

27. Meslekle ilgili yasal mevzuat önlemlerinin hazırlanmasında ve oluşturulmasında kamu makamları nezdinde de girişimlerde bulunurlar.

28. Ortak sorunlarının incelenmesi ve çözülmesi amacıyla, çeviriyle ilgili meslek kuruluşlarıyla (editör sendikaları, sını ve ticari işletmeler, kamu veya özel sektör idari makamları, basın organları, vs.) sürekli ilişkiler sürdürmeye gayret ederler.

29. Ülkelerinde çevrilmiş yapıtların kalitesini gözeterek, kültürel kuruluşlar, yazarlık meslek kuruluşları, Pen Club'un ulusal seksiyonları, yazınsal eleştiri temsilcileri, bilim kuruluşları, üniversiteler ve teknik ve bilimsel araştırma enstitüleriyle ilişkiler sürdürürler.

30. Çevirmenler ile çeviri kullanıcılarını karşı karşıya getiren her türlü uyuşmazlıkta tahkim ve bilirkişi görevlerini yerine getirirler.
31. Çevirmenlerin eğitiminde ve işe alınmasında görüş belirtmek ve uzman enstitü ve üniversitelerle bu amaçların gerçekleşmesine katılmak görevleri arasındadır.
32. Her kaynaktan gelen ve mesleği ilgilendiren bilgileri bir araya getirmeye ve kitaplıklar, dosyalar, dergiler, bültenler şeklinde çevirmenlerin kullanımına sunmaya gayret ederler ve bu amaçla, kurama ve uygulamaya yönelik danışma servisleri oluştururlar, seminerler ve toplantılar düzenlerler.

Başlık V

Ulusal Kuruluşlar ve Ulusla arası Çevirmenler federasyonu

33. Eğer bir ülkede, bölgesel bir bazda veya çevirmenlerin çalışma alanlarına göre oluşturulmuş birçok çevirmenler grubu varsa, bu grupların kişiliklerini koruyarak, çabalarını merkezi bir ulusal kuruluşta örgütlemeleri önerilir.
34. Henüz bir çevirmenler derneği ya da sendikası bulunmayan ülkelerde, çevirmenlerin, bu ülkelerin mevzuat koşullarına uygun olarak, bu tür bir kuruluşun oluşturulmasını sağlamak üzere çabalarını birleştirmeleri önerilir.
35. Ortak çabalarla amaçlarının dünya çapında gerçekleştirilmesini sağlamak üzere, çevirmenleri temsil eden ulusal meslek kuruluşları, Uluslararası Çevirmenler Federasyonu (FIT) bünyesinde birleşmeye çağrılır.
36. Çevirmenlerin ulusal gruplar halinde dernekleşmeleri ve bu grupların Uluslararası Çevirmenler Federasyonuna katılımı, tamamen özgür bir biçimde gerçekleşmelidir.
37. Uluslararası Çevirmenler Federasyonu, çevirmenlerin maddi ve manevi haklarını uluslararası boyutta savunur, çeviriyle ilgili kuram ve uygulama alanlarındaki sorunların gelişimini izler ve dünyada kültürün yayılmasına katkıda bulunmaya çaba gösterir.
38. Uluslararası Çevirmenler Federasyonu, çevirmenleri ve çeviriyi ilgilendirebilecek uluslararası boyutta toplantılara katılarak, yayımlar yayımlayarak ve çeviriyi ve çevirmenleri ilgilendiren sorunların incelenmesine imkan veren kongreler düzenleyerek ya da ettirerek, uluslararası boyutta, özellikle de hükümet kuruluşlarıyla, sivil kuruluşlarla ve uluslararası kuruluşlarla ilişkilerde çevirmenleri temsil ederek bu hedefleri gerçekleştirir.
39. Genel olarak, Uluslararası Çevirmenler Federasyonu, her ülkenin kuruluşlarının etkinliklerini uluslararası boyuta taşır ve bunların çabalarını koordine ederek ortak bir davranış biçimi çizgisi oluşturur.
40. Ulusal dernekler ve onların merkezi kuruluşu Uluslararası Çevirmenler Federasyonu, mesleki amaçlarını sürdürmek için gerekli enerjiyi, çevirmenler arasında mevcut dayanışma duygusunda ve halklar arasında daha iyi bir anlaşılmaya ve kültürün dünyaya yayılmasına katkıda bulunan çevirinin özsaygısında bulurlar.

Güncelleme : 15 ağustos 2002

Geçerlilik : Sürekli

© 2005 FIT. Her hakkı mahfuzdur.

FIT

FEDERATION INTERNATIONALE DES TRADUCTEURS
ULUSLARARASI ÇEVİRMENLER FEDERASYONU
INTERNATIONAL FEDERATION OF TRANSLATORS

NAİROBİ GENELGESİ

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO), 22 Kasım 1976'da Nairobi'de yaptığı 19. Genel Konferansı'nda "Çevirmenlerin ve çevirilerin yasalar tarafından korunması ve çevirmenlerin durumlarını iyileştirecek pratik çözümlere ilişkin bir genelge" üzerinde anlaşmaya varmıştır.

Böylece bu toplantı sonucunda, çevirmenlik mesleğine ilişkin birtakım bilgileri ortaya koyan ve bütün ülke halklarına bu mesleğin temel sorunlarını tanıtan yasal bir belge, ilk olarak uluslararası bir kuruluş tarafından yayınlanmış olmuştur. Çevirmenlerin yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik acil önlemler alınmasını gerektiren durumlara dikkati çekmeyi amaçlayan bu belge çevirmenlik mesleğinin çıkarlarını gözetmenin yanı sıra, uluslararası anlayışın yararı, kültürel değerlerin yayımı, özellikle de bilime hizmet, teknolojik ilerleme ve ekonomik gelişmeyi dikkate almaktadır.

UNESCO

ÇEVİRMENLERİN VE ÇEVİRİLERİN YASALAR TARAFINDAN KORUNMASI VE ÇEVİRMENLERİN DURUMLARINI İYİLEŞTİRECEK PRATİK ÇÖZÜMLER ÜZERİNE GENELGE

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Teşkilatı 26-30 Kasım 1976 tarihleri arasında Nairobi'de gerçekleştirdiği, 19. Genel Konferans'ında çevirinin dil engelini aşarak yazınsal ve bilimsel yapıtların olduğun kadar teknik yapıtların da yayımını kolaylaştırarak, halklar arasında anlaşmayı ve uluslar arasında işbirliği ve fikir alışverişi sağladığını

göz önünde bulundurarak,

uluslararası ilişkilerde, kültür, sanat ve bilim alanlarında, özellikle de az konuşulan dillerde yazılmış ya da çevrilmiş yapıtlar söz konusu olduğunda, çevirmenlerin ve çevirilerin ne denli önemli bir rol oynadıklarının

bilincine vararak,

çevirilerin kültürün ve gelişmenin hizmetinde üstlendikleri misyonu layıkıyla yerine getirebilmeleri için gerekli kaliteye ulaşabilmelerinde çevirmenleri korumanın olmaz olmaz olduğunu

kabul ederek,

Telif Hakları Evrensel Sözleşmesi bu tür bir korumaya yönelik prensipleri içerse de, yazınsal ve sanatsal yapıtlara yönelik Bern Sözleşmesi ve kimi üye devletlerin ulusal yasaları, böylesi bir korumaya yönelik özel önlemleri kapsasa da, bu prensip ve önlemleri uygulamanın her zaman istenilen düzeyde olmadığını

bir kez daha vurgulayarak,

birçok ülkede çevirmenler ve çeviriler, telif hakları konusunda yazınsal, bilimsel ve teknik yapıtlara ve yazarlarına tanınan korumaya benzer bir haktan yararlanabiliyorlarsa da, çevirmenlik mesleğine özgü olan ve çevirmeni yazarla aynı konumda kabul eden pratik önlemlerin alınmasına ilişkin, özellikle uygulamaya yönelik önlemlerin, yürürlükte olan hukuk metinlerinin uygulanmasını iyileştirmek amacıyla yönelik olduğu

düşüncesiyle,

18. Genel Konferans'ta çevirmenleri korumanın üye devletlere Kuruluş Belgesinin IV.maddesi, 4. paragrafı doğrultusunda tavsiye edilmesi konusunda

karar alınmış olduğundan,

22 Kasım 1976'da bu genelgeyi kabul etmiştir.

Genel Konferans Üye Devletlere, çevirmenleri ve çevirileri korumaya yönelik aşağıdaki hükümleri, ulusal yasaları çerçevesinde ya da başka bir biçimde anayasal hükümlere ve bunların karşılıklı kurumsal uygulamalarına uygun olarak, kendi yargı alanlarında bu genelgede sözü edilen prensip ve normları yürürlüğe koymalarını önermektedir.

Genel Konferans, Üye Devletlerin bu genelgeyi, çevirmenlerin maddi ve manevi çıkarlarıyla ilgili sorunlar ve çevirmenlerin korunması konusunda yeterli bilgiyle donanmış ilgili mercilere ve bunların yanı sıra, çevirmenlerin, editörlerin, gösteri düzenleyicilerinin, radyo ve televizyon kurumlarının ve öbür kullanıcı ve ilgili makamların çıkarlarını gözeterek ya da temsil eden çeşitli kurumların ya da derneklerin dikkatlerine sunmalarını önermektedir.

Genel Konferans, kendisinin belirleyeceği tarihlerde ve biçimde Üye Devletlerin Unesco'ya bu genelgenin, ülkelerindeki uygulanması konusunda rapor sunmalarını önermektedir.

1. TANIMLAMA VE UYGULAMA ALANI

1. Bu genelge doğrultusunda:

- a) “çeviri” sözcüğü yazınsal, bilimsel ya da teknik bir yapıtın, bu yapıt ya da çevirisi bir kitapta, bir dergide, süreli bir yayında ya da herhangi bir biçimde, ya da tiyatro, sinema, radyo, televizyon ya da herhangi bir araçla yayınlanmaya yönelik olsun ya da olmasın, bir dilden bir başka bir dile aktarılması anlamına gelir.
- b) “çevirmen” sözcüğü, yazınsal, bilimsel yapıtların olduğu kadar teknik yapıtların çevirisini yapan kişileri niteler;
- c) “kullanıcı” sözcüğü, yapıtın çevirisini yaptırmak isteyen gerçek ve tüzel kişileri niteler.

2. Bu genelge, yasal statüleri ne olursa olsun :

- a) i) bağımsız çevirmenlere, ya da
ii) sözleşmeli çevirmenlere;
- b) çevrilen yapıt hangi alanda olursa olsun;
- c) çevirmenler tam gün çalışsınlar ya da çalışmasınlar
bütün çevirmenler için geçerlidir.

II. ÇEVİRMENLERİN GENEL YASAL DURUMU

3. Üye Devletler, taraf oldukları uluslararası sözleşmelerle ya da ulusal mevzuatlarında ya da her ikisinde belirlenen düzenlemelerle korunan yazarlar gibi, daha önce yapıtları yayınlanmış yazarların haklarına zarar vermeyecek biçimde, çevirmenleri ve çevirmenlerin yaptıkları çevirileri korumalıdır.

III. TELİF HAKLARIYLA İLGİLİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERDE VE ULUSAL MEVZUATLARDA ÇEVİRMENLERİN HAKLARINI KORUMAK AMACIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN FİİLİ UYGULAMANIN SÜRDÜRÜLEBİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

4. kullanıcı ile çevirmen arasında yazılı bir sözleşme yapılması uygun olacaktır.
5. Genel kural olarak, bir çevirmen ile bir kullanıcı arasındaki ilişkiler konusunda yapılan sözleşme, ve gerektiği taktirde, bu ilişkileri belirleyen tüm yasal belgeler :
  - a) yasal statüsü ne olursa olsun çevirmene adil bir ücretin verilmesinin sağlanması ;
  - b) bir sözleşmeye bağlı olarak çalışmayan çevirmenlere, çevirilerin satışından elde edilecek gelirlerle veya işletme gelirleriyle orantılı bir ödeme yapılmasının sağlanması, ve işbu gelirler ne olursa olsun, ödemeyi çevirmenin isteği doğrultusunda yaptırılması; ya da ulusal mevzuatın öngördüğü ve kabul ettiği, satışlardan bağımsız bir ödeme şekline göre

hesaplanmış bir tutarın ödenmesinin sağlanması; ya da satışlardan elde edilecek gelirlerle orantılı ödemenin yetersiz olması ya da yapılamaması durumunda uygulanacak yöntemin seçimi, ilgili ülkenin yasal düzeni, ya da gerektiğinde özgün yapıtın türü dikkate alınarak çevirmene adil bir tazminat verilmesinin sağlanması;

- c) çevirinin kullanımının, sözleşmenin belirlediği sınırları aşması durumunda, ek bir ödeme yapılmasının sağlanması
- d) çevirmenin yaptığı sözleşmenin olabilecek yeni baskılarda da geçerli olacağıının belirtilmesinin sağlanması;
- e) çevirmenin gerekli izinleri alamaması durumunda, bu izinlerin kullanıcı tarafından alınması koşulunun kabul edilmesinin sağlanması;
- f) çevirmenin tüm haklarını kullanıcıya devrettiğine ilişkin güvence vermesinin, kullanıcının yasal çıkarlarına zarar verecek her türlü davranıştan kaçınmasının ve gerekiyorsa meslek sırrı kuralına bağlı kalması koşulunun kabul edilmesinin sağlanması;
- g) daha önce var olan yapıtın yazarının öncelik haklarını saklı tutarak, yayınlanmaya hazırlanan bir metnin çevirisinde, çevirmenin onayı alınmadan hiçbir değişikliğin yapılmayacağı koşulunun kabul edilmesinin sağlanması;
- h) çevirmene ve yaptığı çeviriye, yazarların tanıtımına benzer bir tanıtım çalışmasının yapılacağıının, özellikle de çevirmenin adının yayınlanan çevirinin bütün nüshalarında, tiyatro afişlerinde, radyo veya televizyon yayınlarına eşlik eden bildirimlerde, filmlerin jeneriklerinde ve tüm promosyon malzemelerinde görünür bir yerde olacağıının güvencesinin verilmesinin sağlanması;
- i) yukarıda belirtilen konu çerçevesinde, çevirinin kullanılma olasılığı olan ülkelerde de, buralarda yürürlükte olan telif hakları yasaları uyarınca kullanıcının çeviri nüshaları kapaklarında söz konusu ilkelere uymasının sağlanması;
- j) özellikle çevirinin kalitesi konusunda meydana gelebilecek anlaşmazlıkların mümkün olduğu kadar bir hakem kurulu aracılığıyla ya da ulusal mevzuatta belirlenen prosedürle ya da başka bir biçimde çözüme kavuşturulmasının sağlanmasını ve bu çözümün, bir yandan tarafsız olmasına aynı zamanda uygulanabilir ve ucuz olmasına özen gösterilmesinin sağlanması;
- k) 1a) paragrafındaki düzenlemelere zarar vermeden çevirmenin kullanacağı çıkış ve varış dillerinin belirtilmesinin, ayrıca açık-seçik bir anlaşma yaparak, bir çevirmen olarak kendisinden beklenen hizmetlerin belirlenmesinin sağlanması;

koşullarını kapsamalıdır:

6. Üye Devletler, 4, 5 ve 14. paragraflarda önerilen önlemlerin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, tüm çevirmenlerin bireysel olarak sözleşme yapma hakkına da saygı göstererek, hem ilgili tarafları, özellikle de çeviri alanındaki meslek kuruluşlarını ya da dernekleri ve çevirmenleri temsil eden öteki kuruluşlar ile kullanıcıların temsilcilerini, çevirmenin kişiliğinden ya da çevirinin türünden doğabilecek tüm sorunları da hesaba katarak, tip sözleşmeler ya da ortak anlaşmalar yapmaya teşvik etmelidirler.

7. Üye Devletler ayrıca, çevirmenlerin temsil edilmesinde etkili olabilecek önlemlerin alınmasını teşvik etmeli ve çeviri mesleğinin kural ve yükümlülüklerini belirleyen, çevirmenlerin maddi ve manevi çıkarlarını koruyan , çevirmenler arasında ve çevirmenler ile çevirisi yapılacak yapıtların yazarları arasında çıkabilecek dilsel, kültürel, bilimsel ve teknik farklılıklardan doğabilecek sorunların çözümlenmesini sağlayacak çeviri meslek kuruluşları ya da dernekleri ile çevirmenleri temsil eden öteki kuruluşların kurulmasını ve geliştirilmelerini sağlamalıdır.
8. Bu amaçlara ulaşmak için, bu kuruluşlar ya da dernekler, ülkelerinin yasaları elverdiği ölçüde, öncelikle aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirmeye gidebilirler:
  - a) çevirmenlik mesleğinin olmazsa olmaz normlarının geçerliliğini sağlamak. Bu normlar çevirmenin kaçınılmaz olarak çevirinin dil ve anlatım bakımlarından yüksek nitelikte olmasını ve özgün metne bağlı kalması zorunluluğunu da içermelidir;
  - b) çevirmenler ve kullanıcılar tarafından kabul edilebilir ödeme temellerini araştırmak;
  - c) çevirilerin niteliğiyle ilgili olarak ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümlenmesini kolaylaştırmaya yönelik prosedürü oluşturmak;
  - d) çevirmenlere kullanıcılarla yapacakları görüşmelerde yardımcı olmak ve örnek çeviri sözleşmelerinin hazırlanmasında ilgili taraflarla ortak çalışmalar yürütmek;
  - e) çevirmenlerin bireysel ya da kütleli olarak, ülkelerin kendi yasalarına ya da varlığı durumunda konuya uygulanabilecek genel anlaşmalara uygun biçimde, yazarların yararlandıkları ya da yararlanabilecekleri özel ya da kamusal kaynakların işlerliğe kavuşmasının sağlanmasına çalışmak;
  - f) bilgilendirme bültenleri yayımlayarak, toplantılar düzenleyerek ya da uygun başka yollara başvurarak çevirmenleri ilgilendiren sorunlar üzerinde bilgi alış verişini sağlamak;
  - g) yazınsal ya da bilimsel yapıt yazarlarının, bunlarla birlikte teknik yapıt yazarlarının yararlandıkları sosyal hükümlerden ve vergi uygulamalarından çevirmenlerin de yararlanmalarını sağlamak;
  - h) çevirmenlerin eğitimi konusunda özel geliştirme programlarının hazırlanmasını ve geliştirilmesini sağlamak;
  - i) Unesco'nun Telif Hakları Uluslararası Bilgilendirme Merkezi'yle ve çevirmenlerin haklarını savunan bütün öteki ulusal, bölgesel ya da uluslararası kuruluşlarla, ve telif hakları kapsamına giren yapıtlarla ilgili olarak gerekli işlemleri yerine getirmeye yardımcı olmak amacıyla oluşturulmuş bütün ulusal ve bölgesel bilgi merkezleriyle işbirliği yapmak;
  - j) kullanıcılarla, bunların temsilcileriyle ya da meslek kuruluşları ya da dernekleriyle çevirmenlerin haklarını savunmak amacıyla yönelik olarak yakın ilişkiler kurmak ve sonuçta çevirmenlere bir avantaj sağlayacağı kanısına varılırsa, bu temsilciler ya da meslek kuruluşları ya da dernekleriyle iki tarafın da kabul edebileceği anlaşmalar üzerine görüşmek;
  - k) çevirmenlik mesleğinin gelişimine her alanda katkıda bulunmak.

8. 7. paragraftaki hükümlere zarar vermeyecek durumlarda, çevirmenleri temsil eden meslek kuruluşlarına ya da derneklere üyelik koşulu çevirmenleri korumak amacıyla yapılacak girişimlerde zorunlu olmamalıdır, bu bildirgenin hükümleri, bu nitelikteki meslek kuruluşlarına ya da derneklere bağlı olsunlar ya da olmasınlar, bütün çevirmenlere uygulanmalıdır.

IV. ÇEVİRMENLERİN TOPLUMSAL VE MALİ DURUMLARI

9. Serbest çevirmenler, yapıları çalışmayla orantılı ücret alsınlar almasınlar, uygulamada, emeklilik, hastalık, aile yardımı... gibi bütün sosyal sigorta sistemlerinden ve vergi hükümlerinden, teknik yapıtlar da dahil olmak üzere, yazınsal ve bilimsel yapıt sahipleri oranında yararlanmalıdırlar.
10. Sözleşmeli çevirmenler kadrolu çalıştırılmalı ve bu nitelikleriyle kadrolulara uygulanan sosyal haklardan yararlandırılmalıdırlar.
Bu nedenle, özellikle mesleki sıralamalarında çevirmenlerin niteliklerinin tanınmasına yönelik olarak, meslek statüleri, ortak anlaşmalar ve bunlar üzerine kurulu çalışma sözleşmeleri çevirmenlerin bilimsel ve teknik alanlarını mutlaka belirtmelidir.

V. ÇEVİRMENLERİN EĞİTİMİ VE ÇALIŞMA KOŞULLARI

11. Üye Devletler çevirinin özerk bir bilim alanı olduğunu ve çevirmenlik eğitiminin tümüyle dilsel bir eğitim olmadığını, özel bir eğitim süreci gerektirdiği ilkesini kabul etmelidirler. Bu ülkeler, özellikle meslek kuruluşları ve derneklerle ilişki kurarak, üniversiteler ya da başka öğretim kurumlarının, çevirmenlere yönelik yazma kurslarının açılmasını, seminerler ya da uygulamalı stajlar gerçekleştirmesini sağlamalıdırlar. Bu arada, sürekli eğitim stajlarının çevirmenlere sağlayacağı yararı belirtmek de yerinde olacaktır.
12. Üye Devletler aşağıda belirtilen amaçlara yönelik etkinlikleri gerçekleştirebilecek terimbilim merkezleri kurulması olanaklarını araştırmalıdırlar:
  - a) çevirmenlere günlük çalışmalarıyla ilgili gerekli güncel bilgileri ulaştırmak;
  - b) çevirmenlerin çalışmalarını kolaylaştırmaya yönelik olarak terimlerde standartlaşmayı, bilimsel ve teknik terimcelerin evrensellesmesini sağlamak amacıyla dünyadaki bütün terimbilim merkezleriyle sıkı işbirliği içine girmek.
13. Üye Devletler, meslek kuruluşları ya da dernekleriyle ve öteki ilgililerle işbirliği yaparak, çevirmenlerin uzmanlık alanlarının dilleri ile çevirecekleri yapıtların oluşturuldukları toplumsal ve kültürel ortamı daha iyi tanımalarını kolaylaştırmalıdırlar.
14. Çevirilerin kalitesini yükseltmeyi sağlamak amacıyla, aşağıdaki uygulamaya yönelik ilke ve düzenlemelerin tümü, 7 a) maddesinde sözü edilen meslek kurullarında ve çevirmenler ile kullanıcılar arasında yapılan bütün öteki sözleşmelerde mutlaka belirtilmelidir:
  - a) çevirmene çevirisini yapabilmesi için makul bir süre tanınmalıdır;

- b) çevrilecek metnin anlaşılması ve çevirinin yazılması için gerekli belgeler ve bilgiler, olanaklar ölçüsünde, çevirmene sağlanmalıdır;
- c) genel kural olarak, çeviri özgün metinden yapılmalıdır, bir çeviriden çeviri yapılması başka çözüm bulunamayan zorunlu durumlarla sınırlandırılmalıdır;
- d) çevirmen, mümkün olduğu oranda, çeviriyi anadiline doğru ya da anadili gibi bildiği bir dile yapmalıdır.

VI. GELİŞME SÜRECİNDEKİ ÜLKELER

15. Bu bildirgede belirtilen ilkeler ve normlar gelişme sürecindeki ülkeler tarafından, bu ülkeler düşünülerek Temmuz 1971’de Paris’te 24 yeniden düzenlenmiş olan Telif Hakları Evrensel Sözleşmesi ile Bern Sözleşmesi’nin Paris Belgesi’ne (1971) özellikle konmuş özel fıkraları dikkate alarak kendi gereksinimlerine uygun düşecek biçimde uyarlanabilir.

VII. SON FIKRA

16. Çevirmenler ya da çeviriler, kimi durumlarda, bu bildirge hükümlerinde belirtilenlerden daha uygun koşullardan yararlandıklarında, bu hükümler, hiçbir şekilde, bu uygun koşulları ortadan kaldırmak için örnek gösterilemezler.

© 2005 FIT. Her hakkı mahfuzdur.

FIT

FEDERATION INTERNATIONALE DES TRADUCTEURS
ULUSLARARASI ÇEVİRİMENLER FEDERASYONU
INTERNATIONAL FEDERATION OF TRANSLATORS

**2005-2009 DÖNEMİ
YÜRÜTME KURULU ÜYELERİ:**

ANNE VERBEKE

BENTE CHRISTENSEN

PETER KRAWUTSCHKE

SHERYL HINKKANNEN

MIRIAM LEE

GRACIELA STEINBERG

HELEN SLATYER

NICOLE SEVIGNY

NATALIA ROZSA

OCKSUE PARK

LYNN HOGGARD

ANDREW EVANS

MARION BOERS

HASAN ANAMUR

MARIE LEMASSON

JULIANG QIU

Büyükdere Cad. No.93 Kat.5 Mecidiyeköy/İST.
Tel : 0212 213 38 60 Fax: 0212 211 08 15

posta@ceviridernegi.org;

yonetim@ceviridernegi.org

www.ceviridernegi.org

